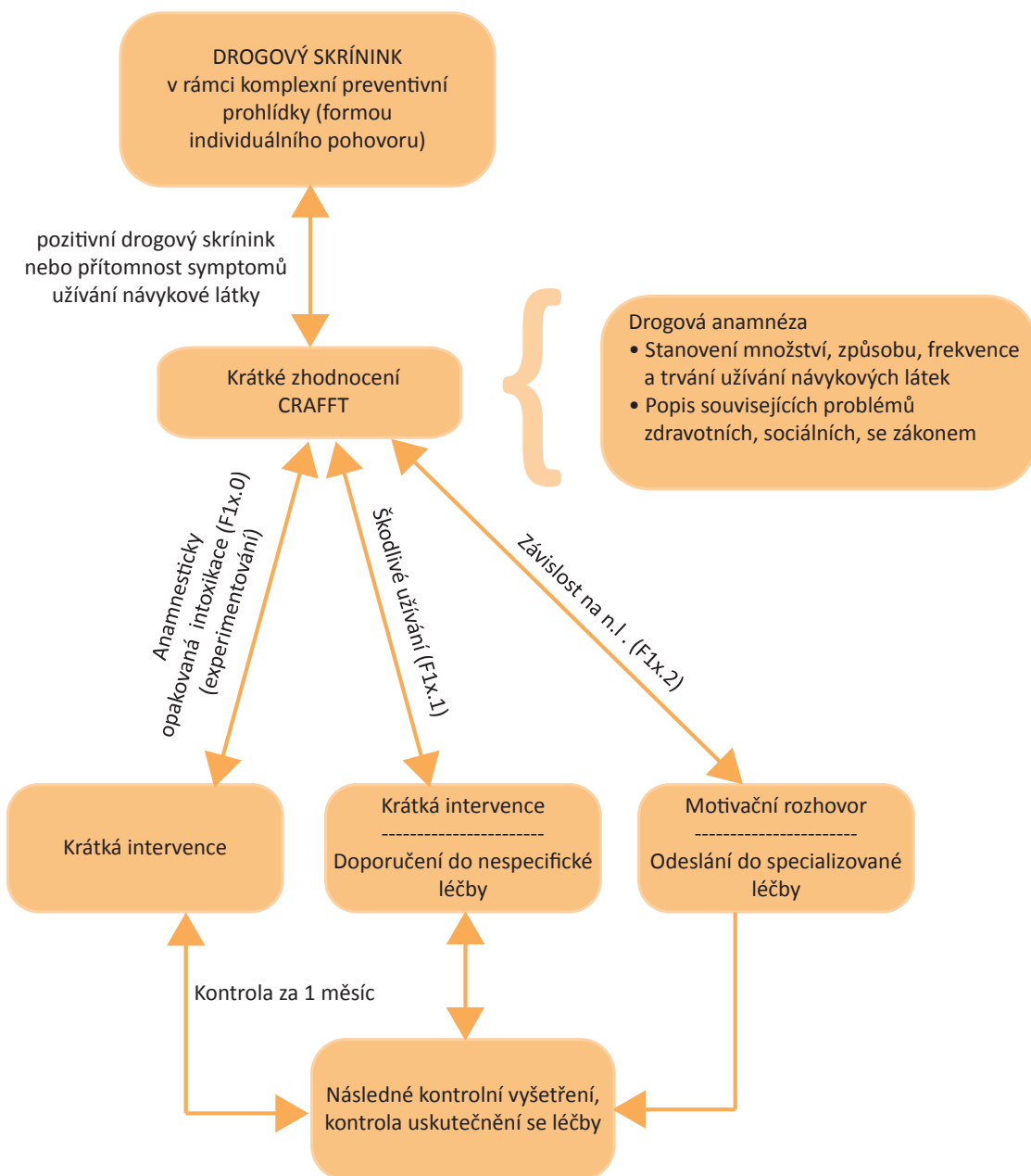


# 1. ORGANIZACE PREVENTIVNÍ PÉČE A INTERVENCE u pacienta s podezřením na užívání návykových látek v ordinaci PLDD

## 1.1 SCHÉMA\*

Cesta pacienta filtrem praktického lékaře pro děti a dorost



(\*Adaptováno na základě National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism, 1993, Brown, 1992. Popis schématu viz Příloha 0)

Pozn.: Popis případů akutní intoxikace a jeho řešení včetně hospitalizace je uveden v Příloze III.3.2.7

## 1.2 POJMY POUŽITÉ VE SCHÉMATU CESTY PACIENTA FILTREM PLDD

**Preventivní prohlídka** se provádí zatím jednou za dva roky na základě vyhlášky č. 56/1997 Sb., kterou se stanoví obsah a časové rozmezí preventivních prohlídek, v platném znění - zmocnění k této vyhlášce stanoví § 34 odst. 2 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění. Manuál uvádí jeho doplněk o doporučený drogový skrínink, zjišťující užívání návykových látek formou individuálního pohovoru s adolescentem.

**Pozitivní drogový skrínink:** Dospívající uvádí, že v minulosti užil nějakou drogu.

**Přítomnost symptomů:** přítomnost fyzických, psychických nebo sociálních známek užívání návykových látek (viz Příloha III).

**Krátké zhodnocení:** následuje po pozitivním screeningu. Doporučujeme použití dotazníku CRAFFT, který je v zahraničí odzkoušen a používán a v ČR úspěšně validizován.

**F1x.0 Anamnesticky opakovaná intoxikace – příležitostné užívání (experimentování):** pacient uvedl v krátkém zhodnocení opakované užívání návykových látek, nesplňující ještě kritéria škodlivého užívání. Po krátké intervenci následuje zařazení pacienta do dispenzární péče, kontrolní vyšetření včetně somatologie za 1 měs.

**F1x.1 Škodlivé užívání:** v souvislosti s užíváním drogy se již projevil nejméně 1 závažný problém v oblasti fyzické, psychické či sociální, nejsou ještě naplněna diagnostická kritéria závislosti na návykových látkách. Po krátké intervenci následuje doporučení pacienta do nespecifické léčby.

**F1x.2 Závislost:** v souvislosti s užíváním drogy se během roku projeví nejméně tři z následujících znaků: silná touha získat látku (craving), obtíže se sebeovládáním ve vztahu k látce, odvykací stav, růst tolerance, zanedbávání jiných zájmů kvůli látce a pokračující užívání i přes negativní následky, které jsou postiženému známy. (Toto je zjednodušená definice, úplná definice viz MKN-10.) Po krátké intervenci následuje aktivní odeslání pacienta do specializované léčby. Pokud pacient odmítá specializovanou léčbu, následuje pozvání pacienta na kontrolní vyšetření s rodiči.

**Krátká intervence:** praktický postup, jehož cílem je rozpoznat reálný či potenciální problém a motivovat jedince k aktivní nápravě (Manuál, karty č. 5.1 – 5.7).

**Nespecifická léčba:** pro potřeby tohoto Manuálu zařízení poskytující nespecifické poradenské, psychoterapeutické a psychosociální služby.

**Specializovaná léčba:** pro potřeby tohoto Manuálu odborná zařízení a programy pro léčbu závislostí.

## 2. PREVENTIVNÍ PROHLÍDKA – DROGOVÝ SKRÍNINK

Drogový skrínink je doporučenou součástí preventivní prohlídky od 13 let věku, v indikovaných případech je však efektivní jej provést již v 11 letech. Provádí jej lékař.

Začlenění drogového skríninku do komplexní preventivní prohlídky:

- K běžně prováděné aktualizaci anamnézy (RA a OA) doplníme dotazník 2.1, 2.2 (karta č. 2).
- Kromě běžného somatického vyšetření provedeme vyšetření (karta 4.1), orientované na symptomy užívání drog.
- V rámci rozhovoru s pacientem o životním stylu, zařadíme dotazník, zjišťující postoje a chování pacienta ve vztahu k návykovým látkám (2.3 – karta č. 2).

**2.1 Typ školy:**    ZŠ    SOU    SŠ    VOŠ    VŠ

Prospěch: Nejhorší známka na posledním vysvědčení ..... kolikrát .....

Zhoršil/a ses v posledním roce v učení?    Ano    Ne

Opakuješ ročník?    Ano    Ne   Proč?

Byl/a jsi vyloučen/a ze školy?    Ano    Ne   Proč?

### 2.2 Volný čas, záliby:

Většinu volného času trávím   1.....  
2.....

2.3 Kouříš? Jak často? Kolik? .....

Piješ alkohol? Jak často? Jaké alkoholické nápoje? Kolik?

2.4 Užil jsi někdy v minulosti nějakou drogu?

2.5 V případě, že ano:

jak často jsi měl/a během posledních 30 dnů některou z následujících látek? (1 a více kladných odpovědí- kromě tabáku - znamená pozitivní drogový skrínink)

Lékař zaškrtně příslušné políčko	1 - 2x	3 - 9x	10 - 20x	Víc než 20x	Ne v posledních 30 dnech, ale dřív
3. Marihuana nebo hašiš					
4. Pervitin, efedrin, amfetamin, extáze					
5. LSD, jiné halucinogeny					
6. Tlumivé látky a léky na spaní					
7. Léky proti bolesti					
8. Opiáty (heroin, braun, kodein, buprenorfin - Subutex)					
9. Těkavé látky					

### 3. KRÁTKÉ ZHODNOCENÍ STUPNĚ OHROŽENÍ PACIENTA NÁVYKOVOU LÁTKOU

Následuje po pozitivním drogovém skríninku. Použijeme k němu dotazník CRAFFT.

CRAFFT (John Knight, 2002)

Cílem tohoto dotazníku je identifikovat děti a dospívající s vysokou mírou rizikového chování při intoxikaci a zachytit časné známky onemocnění souvisejících s užíváním návykových látek.

Ptá se a odpovědi zaškrtnává lékař		Ano	Ne
C	Jel/a jsi někdy v autě či na motorce řízené někým pod vlivem alkoholu či jiné drogy anebo jsi někdy řídil/a motocykl pod vlivem alkoholu či jiné drogy?		
R	Napil/a ses někdy alkoholu či bral/a jsi někdy nějakou jinou drogu, aby ses uvolnil/a, měl/a ze sebe lepší pocit anebo abys dobře zapadl/a mezi kamarády?		
A	Pil/a jsi někdy alkohol nebo sis vzal/a nějakou jinou drogu, když jsi byl/a o samotě?		
F	Stalo se ti někdy, že jsi zapomněl/a, co jsi dělal/a, když ses napil/a alkoholu nebo jsi vzal/a nějakou jinou drogu?		
F	Řekl ti někdo z rodiny či z kamarádů, že bys měl/a omezit své pití nebo brání jiné drogy?		
T	Dostal/a ses někdy do obtíží, když jsi pil/a alkohol či bral/a jiné drogy?		

#### VYHODNOCENÍ

Spočítejte kladné odpovědi

0 odpovědí „Ano“	Patrně se nejedná o závislost.	
1 odpověď „Ano“	Příležitostné užívání - experiment: anamnestický stav po opakovaných intoxikacích (krátká intervence a kontrola za půl roku).	F1x.0
2-3 odpovědi „Ano“	Škodlivé užívání: tento výsledek vyžaduje důkladnější vyšetření (krátká intervence, odeslání do nespecifické léčby).	F1x.1
4-6 odpovědí „Ano“	Patrně se jedná o závislost: tento výsledek vyžaduje odbornou léčbu (krátká intervence, odeslání do specializované léčby).	F1x.2

## 4. VYŠETŘENÍ

### 4.1 SOMATICKÉ VYŠETŘENÍ

při podezření na F1x.1-škodlivé užívání návykových látek a F1x.2-závislost

	posit.		posit.
<b>Celkový vzhled působí nečistě, neupraveně</b>		miosa, ev. mydriáza	
<b>Poruchy výživy</b>		<b>Ústa:</b>	
<b>Zvýšený TK</b>		snížená hygiena	
<b>Zvýšená teplota</b>		zvýšená kazivost zubů	
<b>Kůže:</b>		<b>Plíce:</b>	
ikterus		pneumonický poslechový nález	
infekce kůže a kožních adnex		bronchiální obstrukce	
snížená hygiena		<b>Kardiologický nález:</b> srdeční šelesty	
hematomy		<b>Břicho:</b>	
<b>vpichy:</b>		zvětšení jater	
kubity		zvětšení sleziny	
kotníky		<b>Trup, končetiny:</b>	
krk		zvětšení periferních uzlin	
třísla		trombózy	
jiná místa:			
<b>Oči – ikterus sklér</b>			

Jiný nález:

#### Základní laboratorní vyšetření u F1x.1 a F1x.2

1. Krevní obraz, diferenciál
2. Biochemismus: zvláště jaterní testy - bilirubin, konj. bilirubin, ALT, AST, ALP, GMT, S amyláza, cholesterol, bílkovina, glukóza, CRP, INR
3. Prealbumin, cholinesteráza
4. Imunoglobuliny
5. HbsAg, anti HCV, anti HAV, HIV, TPH

Škodlivé užívání návykových látek a závislost na návykových látkách přináší řady stavů, které bychom bez bližší znalosti s drogovým abúzem hned nespojovali. Je to např. náhlý začátek nebo výrazné zhoršení astmatu bronchiale, kolapsové stavy, nejasné bolesti hlavy, bolesti břicha, chronický kašel, opakované infekty horních cest dýchacích.

## 4.2 DROGOVÁ ANAMNÉZA

Druh drogy (vypište)	Způsob aplikace (kód)	Četnost užívání za měsíc (kód)	Věk prvního užití (v letech)	Doba pravidelného užívání (v letech)
Základní droga:				
Jiná droga 1:				
Jiná droga 2:				
<b>Zdravotní a sociální komplikace:</b>	Aplikace – kódy: 1. injekční 2. kouření 3. požití 4. čichání, šňupání 5. jiná 0. neznámá	Četnost užívání – kódy: 1. ne v posledním měsíci 2. 1x týdně či méně 3. 2-6 dní v týdnu 4. denně 0. neznámá	Pacient byl již dříve léčen pro F1x.1, F1x.2  Ano <input type="checkbox"/> Ne <input type="checkbox"/>  Kde:	
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
Pohlavní styk    Ano <input type="checkbox"/> Ne <input type="checkbox"/>	počet sexuálních partnerů .....	nechráněný sex    Ano <input type="checkbox"/> Ne <input type="checkbox"/>		

## 5. KRÁTKÁ INTERVENCE

Karty krátkých intervencí nabízí osvědčené postupy pro komunikaci lékaře s pacientem a jeho rodiči. Krátká intervence by měla probíhat nekonfrontačně a s pochopením pro pacientovu situaci, zároveň by však měla být cílevědomá a promyšlená. Rodiče dospívajícího někdy disponují silnějšími motivačními nástroji než lékař, i z tohoto důvodu bývá spolupráce rodičů při krátké intervenci velmi prospěšná.

### 5.1 KRÁTKÁ INTERVENCE U PACIENTA, U KTERÉHO JSME NEZJISTILI PROBLÉM S NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI

#### BUDEME POUŽÍVAT TERMÍN KRÁTKÁ, KDYŽ JE VLASTNĚ MINIMÁLNÍ?

- **Potvrzujeme souhlas s negativním postojem pacienta k drogám:**  
Z toho, co o tobě vím, to vypadá, že jsi natolik o drogách informován, abys věděl, že je lépe se jim vyhnout.
- **Upozorňujeme na pozitivní životní styl, který pacientovi slibuje do života více:**  
Jistě máš nějaká přání, nějaký životní sen, a tak raději hledej, jak je uskutečnit. Když budeš takto dobře pokračovat, podaří se ti vyhnout se drogám a vše budeš mít v životě o mnoho lepší. Přeji ti, aby se ti dařilo.

## 5. KRÁTKÁ INTERVENCE

### 5.2 KRÁTKÁ INTERVENCE U PACIENTA EXPERIMENTUJÍCÍHO S DROGAMI (F 1x.0)

- **Varujeme před nebezpečím jednorázového užití drogy:**

Z toho, co o tobě vím, to vypadá, že se ti líbí zkoušet drogy a možná se ti zdá, že na tom nic špatného není, že člověk má zkusit všechno. Ale určitě bys neskákal třeba z okna nebo pod auto jen ze zvědavosti, co se stane. Přitom právě ti, kteří skáčou z okna, pod auto, to dělají hlavně proto, že mají v sobě zrovna drogu, kterou si vzali jenom tak, ze zvědavosti, co to udělá. Na drogách je nebezpečné to, že nikdy tak úplně nevím, co se mnou droga udělá, co mě napadne udělat a kdo zneužije toho stavu, aby mě donutil udělat něco, co bych normálně neudělal nebo se za to styděl.

- **Upozorňujeme na rozvoj nerůstového, pro jeho budoucí život nevýhodného zájmu:**

Vidím, že se ti experimentování zatím natolik líbí, že se mu dost věnuješ. Na úkor čeho? Co bys jinak dělal? Neutíká ti v životě něco? Co když se ti to bude líbit třeba i pár měsíců?

- **Vyjadřujeme osobní angažovaný postoj k jeho experimentování:**

Bojím se, že kdyby se ti tohle stalo, už nebudeš tím, kdo to chce jen zkusit, ale budeš mít už problém, protože na drogy budeš myslet čím dál víc a také pro to stále více dělat.

- **Informujeme o pravděpodobném rozvoji konkrétních problémů souvisejících s braním drogy, které mohou způsobit jeho osamocení a následné napojení se na drogovou subkulturu (včetně dysfunkčního sociálního chování - prostituce, promiskuita, kriminalita, drogová závislost...)**

V takovém případě bys začal mít problém s rodiči, ve škole, s kamarády, kterým by se to ne líbilo. Bylo by asi hodně špatné, kdyby sis pak rozuměl už jen s těmi, kteří drogy také berou. To je začátek konce.

- **Nabízíme kontrolní návštěvu jako jasné poselství, že je něco v nepořádku a pro možnost další intervence v případě, že se braní drog bude prohlubovat:**

(Říkáš, že se nic takového nestane.) Rád bych tě po nějakém čase zase viděl, abychom si mohli být jisti, že do toho nepadáš víc, než bys nyní sám chtěl. Mohl by ses mi přijít ukázat asi do měsíce, abych neměl zbytečné obavy a ty abys mi ukázal, že máš svůj život plně v rukách?

- **Při další návštěvě – ať už domluvené či za jiným účelem – se snažíme odebrat vzorky moči (pod důslednou kontrolou odběru moči; k dispozici jsou také testy ze slin) na zjištění přítomnosti metabolitů drog. Pokud se na kontrolu nedostaví, pacienta opakovaně pozveme.**



## 5. KRÁTKÁ INTERVENCE

### 5.3 KRÁTKÁ INTERVENCE U DIAGNÓZY F 1x.1 - ŠKODLIVÉ UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY

Bereme v úvahu specifické motivace dospívajícího a také stadium motivace (viz dále). Upozorňování na rizika se děje často otázkou a je účinnější, jestliže berou v úvahu specifické motivace, např. tělesná zdatnost u sportovně založených, intelektový výkon u ctíždostivých, nemožnost vykonávat určité povolání v případě pokračujících problémů (pokryvač, řidič atd.).

- **Shrňeme zjištěné problémy a dááme je do souvislosti s drogou, pomáháme pacientovi, aby si tuto souvislost uvědomil:**

Z toho, co o tobě vím, jasně vyplývá, že máš problémy, které nějak souvisí s tvým bráním drog. Je ti tato souvislost jasná? (Když ne, odpovídáme jasně a poukazujeme na jednotlivé symptomy.)

- **Vyjadřujeme osobní angažovaný postoj k jeho problému, informujeme o jeho pravděpodobném zhoršování:**

Obávám se, že stav se bude postupně jenom zhoršovat, pokud neuděláš radikální změnu týkající se tvého brání. Uvažoval jsi někdy o takové změně?

- **Dáváme jednoznačnou radu radikální změny:**

Já bych ti radil jednoznačně s drogami nyní alespoň na pár měsíců přestat. Budeš sám vidět, jakou změnu to ve tvém životě způsobí, nakolik se tvé problémy postupně budou řešit.

- **Vyjadřujeme empatii, pomáháme s obrannými postoji pacienta ke změně:**

Je mi jasné, že by taková změna byla pro tebe docela nesnadná. Napadají tě nějaké obtíže, na které bys narazil, kdybys s tím opravdu chtěl něco udělat?

- **Dáváme podporu, poukazujeme na jeho schopnost problémy řešit, podporujeme ho ve změně:**

Říkal jsi, že jsi měl dobré výsledky .... Všiml jsem si, že dokážeš .... takže z toho usuzuji, že jsi člověk, který když se opravdu do něčeho dá, chce mít výsledky. To znamená, že do svého rozhodnutí umíš dát dost a necháš si také chytře poradit. Myslím proto, že bychom to spolu dokázali.

- **Doporučujeme na vyšetření do zařízení nespecifické léčby, tj. zařízení poskytující psychoterapeutické a psychosociální služby, např., psycholog, poradna pro rodinu, středisko výchovné péče aj.:**

Také ti dám doporučení k odborníkovi, se kterým by ses měl domluvit, jak co dělat.

- **Pozveme na určitý den a hodinu na kontrolní vyšetření:**

V každém případě bych tě rád za měsíc viděl, abychom se ujistili, jak věc vypadá.

- **V případě, že pacient přišel bez rodičů a je mu méně než 18 let:**

Když zjistím takovou věc, jako dneska u tebe, musím o tom informovat tvoje rodiče. Přijdeš s nimi sám tento týden, nebo je mám rovnou písemně pozvat?

- **Když přišel sám a chce s tím přestat:**

Jenom v případě, že bys mě svými kontrolními návštěvami v odborné ambulanci přesvědčil, že jsi celou věc vzal zcela vážně, a já bych mohl z tvou moče vidět, že drogy nebereš, bych mohl jednat jinak. Musel bys mi ale pravidelně nosit zprávy z vyšetření.

## 5. KRÁTKÁ INTERVENCE

### 5.4 OPATŘENÍ PŘI PODEZŘENÍ NA DIAGNÓZU F 1x.2 - ZÁVISLOST

Krátká intervence při podezření na závislost již nemá smysl. Při tomto podezření posíláme po dohodě s rodiči pacienta co nejdříve do specializované protidrogové péče. Při aktivním předání nejen doporučíme léčbu v obecné rovině, ale poskytneme např. adresu a telefonní číslo, sami domluvíme schůzku nebo se domluvíme s rodiči, aby k první návštěvě specializovaného zařízení dospívajícího doprovodili.

## 5. KRÁTKÁ INTERVENCE

### 5.5 KRÁTKÁ INTERVENCE RODIČŮ

- V případě, že přijdou rodiče s motivovaným dítětem, sdělujeme jim problém či dg. před dítětem, taktéž před ním radíme, co dělat.
- V případě, že dítě nespolutracuje, volíme raději rozhovor s rodiči zvlášť. Rodiče informujeme klidným hlasem o základním problému, zbytečně nesdělujeme podrobnosti:

Z toho, co mi říkáte, a co jsem u vašeho dítěte zjistil, mám zato, že se u něho pravděpodobně jedná o:

- příležitostné braní drog,
  - škodlivé braní drog,
  - závislost na drogách.
- Dáváme možnost rodičům vyrovnat se s přijetím problému tím, že je necháme chvíli o věci s námi diskutovat; dále však nesdělujeme zbytečné podrobnosti, pouze opakujeme základní problém:  
Víte to o něm, nebo se mě chcete na něco zeptat?
  - Informujeme rodiče o vhodné intervenci a necháme opět prostor pro vyjednávání a přijetí konsenzu:  
Myslím, že by věc vyžadovala, aby - viz rada dle závažnosti problému. Co si o tom myslíte?

Rada dle závažnosti problému:

- **příležitostné užití drogy** – zvýšit zájem o dítě, nabízet alternativy trávení volného času a životního konceptu, diskutovat o případných následcích jednorázového užití, posilovat ochranné a oslabovat rizikové faktory – při problémech v rodině doporučit odborné vyšetření a léčbu rodiny (viz Příloha č. II)
  - **škodlivé užívání drog** – kontrolovat, že dítě drogy nebere, zvýšit soustavný dohled s vyžadovaným režimem, návštěvy v nespécifickém léčebném zařízení. **PŘEDAT Kartu č. 5.6.**
  - **závislost** – vyhledat specializované léčebné zařízení, jednoznačně „nedovolit“ formální léčbu bez výsledků, zvýraznit klíčovou roli rodičů a doporučit vyhledání pomoci zaměřené na rodiče. **PŘEDAT Kartu č. 5.7.** Pediatr by se měl dobře orientovat v místní situaci a doporučit takové zařízení, které je schopno a ochotno s rodiči pracovat (není to vždy pravidlem).
- Po dojednání společného konsenzu se domluvíme, že rodiče zašlou výsledky ze specializovaného vyšetření.
  - Dáváme emoční podporu, poukazujeme na možnost řešení problému v případě důslednosti, utvrzujeme rodiče v jejich vhodném dosavadním chování:  
Vím, teď to pro vás asi není lehké, ale čím důsledněji budete jednat, tím pravděpodobněji a rychleji se z tohoto problému dostanete. To, že jste tady, potvrzuje, že máte o dítě zájem, a to velmi zvyšuje naději, že to společně zvládneme.

## 5. KRÁTKÁ INTERVENCE

### 5.6 KARTA PRO RODIČE

#### Jak můžete pomoci svému dítěti při snižování problému s drogou:

- Sami zaujmout negativní postoj k drogám včetně alkoholu a kouření, snažit se nepít a nekouřit doma před dítětem.
- Trávít s dítětem mnohem více času, snažit se mu porozumět, chválit ho a podporovat v dobrých věcech a úspěších. Pomáhat mu najít sebedůvěru a pozitivní hodnoty.
- Dohlížet na to, co dítě dělá, upravit jeho denní/noční režim, promyslet si, jak lze na dítě působit (široká škála odměn a trestů).
- Dát pozor, kolik peněz má dítě k dispozici a odkud. Regulovat příjem peněz od rodiny a známých a zabránit krádežím doma.
- Všítat si a kontaktovat lidi, se kterými přichází dítě do styku – učitelé, kamarádi a jejich rodiče, známosti.
- Kontrolovat případné brání drog: testovacími proužky zakoupenými v lékárně, v případě, že máme podezření na akutní požití drogy - pozitivní i negativní nález je třeba ověřit u lékaře; červené oči – obvykle od kouření marihuany, zvětšené panenky – amfetaminy či abstinenční syndrom při užívání heroinu; neschopnost spát při akutním užití pervitinu, při abstinenčním syndromu naopak mnohahodinový spánek).
- Zachovávat klid při komunikaci s dítětem, nenechat se rozčítit, nenechat vrážet klín do svého partnerského vztahu, nenechat se manipulovat chováním dítěte. Důležitá je dobrá spolupráce rodičů i spolupráce dalších dospělých v širší rodině.
- Promýšlet své chování, učit se ze svých chyb i úspěchů. **Dělat to, co funguje.**
- Informovat dítě o své možné reakci na jeho chování jenom v případě, že si jste jisti, že slovo dodržíte, vyhnout se planým výhrůžkám.
- Navázat kontakt s nesespecifickým léčebným zařízením (typu poradny pro rodinu, pedagogicko-psychologické poradny, ordinace psychologa, psychoterapeuta).

(Doporučení: Tuto kartu lze předávat všem rodičům při preventivní prohlídce v 11-ti letech pacienta jako včasnou informaci o vhodném postupu při prevenci problémů s užíváním návykových látek.)

## 5. KRÁTKÁ INTERVENCE

### 5.7 KARTA PRO RODIČE

**když zjistí u dítěte problém s alkoholem nebo jinou drogou ...**

**Problém lépe zvládnete, když budete mít spojence.**

- Je třeba, aby o tomto problému věděli oba rodiče a při jeho zvládnání spolupracovali. Užitečná je spolupráce v širší rodině, dítě tak nebude např. zneužívat nebo okrádat prarodiče nebo další příbuzné.
- Spolupracujte se školou, stížnosti učitelů berte vážně, je to ve vašem zájmu i v zájmu dítěte.
- Spolupracujte s odborníky ze specializovaného léčebného zařízení.

**Vytvořte situaci, kdy je pro dítě výhodnější abstinovat.**

- Syn/dcera nad 18 let, které bere drogy nebo pije a nerespektuje vás, nemusíte žít, šatit a nechávat zadarmo bydlet doma. U nezletilých, kteří jsou v rodině nezvladatelní, lze nařídit ústavní výchovu. Hovořte o této možnosti s problémovým dítětem otevřeně.
- Všimněte si, kolik peněz má dítě k dispozici a odkud. Odřízněte jeho příjem peněz od rodiny a známých a znemožněte krádežím doma. Jestliže dítě doma ukradne peníze, podejte trestní oznámení a stáhněte ho pouze v případě, že se dítě začne doopravdy léčit.
- Oceňte případné pokroky a vnímejte i dobré stránky dítěte. Věnujte dítěti mnohem více času. Měli byste mít přehled o tom, kde dítě je a co dělá.
- Vyvarujte se užití fyzického násilí - v dítěti jen živí pocit ukřivděnosti, ve vás vyvolává pocity viny a vede k dalším problémům.

**Pomozte přerušit vazby na nebezpečnou společnost.**

- Rizikovým kamarádům, drogovým dealerům a těm, kdo podávají alkohol nezletilým, pohrozte trestním oznámením nebo to rovnou udělejte. Chcete přece, aby se tito lidé drželi od vašeho dítěte co nejdále.

**Pomoc a radu často potřebuje nejen problémové dítě, ale i jeho těžce zkoušené rodiče a další členové rodiny.**

- Pomoc můžete najít v poradně pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, v zařízení pro léčbu závislostí nebo ve svépomocné organizaci.
- Myslete na své zdraví, svoji tělesnou a duševní kondici, rozvíjejte své dobré zájmy. Pomůžete tím sobě i dítěti, které si vás pak bude více vážit.
- Sourozenci problémového dítěte jsou více ohroženi, věnujte jim proto péči a zájem.

**S dítětem pod vlivem drog nemá smysl se hádat.**

- Vážný rozhovor odložte na pozdější dobu. Nejdůležitější je zajistit bezpečnost dítěte i dalších členů rodiny.

**Trvejte na konkrétních krocích, nespokojte se s mlhavými sliby.**

- Takovým konkrétním krokem je dobrá spolupráce v léčbě, to, že se dospívající rozejde s partou, že věnuje více času studiu apod.

### **Kdy je třeba neprodleně vyhledat lékaře nebo se obrátit na lékařskou službu první pomoci?**

- Dítě je pod vlivem drog a hrozí těžká otrava, dítě se např. nedá probudit a nereaguje na zevní podněty. Požívání drog není trestné, a dítěti proto žádný soudní postih nehrozí.
- Účinek drogy odezněl, ale přetrvávají duševní problémy jako halucinace nebo pocity pronásledování.
- Dítě se pokusilo o sebevraždu, sebevraždou vyhrožuje nebo ji plánuje.

### **Kde hledat další informace?**

- Rozsáhlejší materiály pro rodiče si lze bezplatně stáhnout z následujících internetových adres:
  - <http://www.drnespor.eu/addictcz.html> - Překonání závislosti, texty, svépomocné materiály atd Materiály pro rodiče a jejich děti
  - <http://prevence.sananim.cz/> - Prevence pro rozumné rodiče
  - <http://www.drogy-info.cz/index.php/map/>
- O radu se můžete obrátit také na krajského protidrogového koordinátora, který podrobně zná možnosti prevence i léčby ve Vašem regionu a doporučí Vám vhodné kontakty.

## 6. PRÁVNÍ ASPEKTY SKRÍNINKU

### **SOUČINNOST DÍTĚTE/DOROSTENCE PŘI LÉČBĚ (POPŘ. SOUČINNOST ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE)**

Zákony a vyhlášky stanoví obsah preventivního vyšetření nezletilých pediatrem. Obecně je uplatňován standard, že pediatr je povinen získat souhlas zákonného zástupce s invazivním zdravotnickým zákrokem. Náběr a následný rozbor moči lze provést bez souhlasu zákonného zástupce v rámci prevence. Rovněž odeslání na specializované vyšetření, pokud bude provedeno specializovaným zdravotnickým zařízením nebo psychologickou poradnou, lze provést bez souhlasu či vědomí zákonného zástupce nezletilého (samozřejmě s ohledem na jeho věk).

### **POVINNOST INFORMOVAT ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE O UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK DÍTĚTEM, O ZÁVISLOSTI NA NÁVYKOVÝCH LÁTKÁCH**

Z národních norem nevyplývá výslovná povinnost informovat rodiče nebo oznamovací povinnost rodiči oznámit zdravotní stav dítěte, popř. jeho závislost na návykových látkách, avšak může být z právní úpravy nepřímo dovozena. Zákonný zástupce se může soudní cestou domáhat náhrady škody za újmu na zdraví, která by vznikla v souvislosti s poskytováním léčby bez jeho vědomí.

### **NUTNOST SOUHLASU ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE DÍTĚTE/DOSPÍVAJÍCÍHO SE ZAHÁJENÍM LÉČBY V ZAŘÍZENÍ PROTIDROGOVÉ TERAPIE**

Z platných mezinárodních a národních právních norem vyplývá bezpodmínečná nutnost vyslovení souhlasu pacienta (dítěte/dorostence) se zahájením léčby závislosti na návykových látkách. V případě, že osoba není objektivně způsobilá (tzn. platnými právními předpisy není uznána jako způsobilá posoudit průběh léčby apod. a udělit svůj souhlas), je vyžadován souhlas zákonného zástupce, popř. orgánu zastupujícího dítě/dorostence. V případě, že je dítě/dorostenec dostatečně rozumově vyspělé/vyspělý posoudit stav a případný následek plánovaného zákroku, o kterém je lékařem předem poučen, jeho názor se zohlední. Rozhodující slovo směrem ke zdravotnické instituci však vždy má zákonný zástupce.

## 7. VODÍTKO PRO VYTVOŘENÍ PŘEHLEDU MÍSTNĚ DOSTUPNÉ PÉČE PRO LÉKAŘE

Praktickým lékařům pro děti a dorost doporučujeme vyplnit si adresář regionálních kontaktů na základě informací z regionálních seminářů IX.-XI. 2011, informace byly předány elektronicky regionálním zástupcům spldd a naleznete je na adrese [www.detskylekar.cz](http://www.detskylekar.cz)

Místní kontaktní pracoviště	TELEFON	ADRESA
PROTIDROGOVÝ KOORDINÁTOR		
LÉKAŘSKÁ POHOTOVOST		
RZP		
KRIZOVÁ INTERVENCE,		
KRIZOVÁ TELEFONICKÁ LINKA		
PSYCHIATRICKÁ AMBULANCE		
NESPECIFICKÁ LÉČBA		
Pedagogicko-psychologická poradna		
Psycholog, psychoterapeut		
Psychosociální poradna		
Poradna pro rodinu (rodiče)		
Internetové stránky	<a href="http://www.drogy-info.cz/index.php/map/">http://www.drogy-info.cz/index.php/map/</a>  <a href="http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/sit-sluzeb/default.htm">http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/sit-sluzeb/default.htm</a>	
SPECIALIZOVANÁ LÉČBA – zařízení pro léčbu závislostí		
1. Protidrogová poradna pro rodiče (často při protidrogových Kontaktních centrech)		
2.		
3.		
4.		
Svépomocné skupiny rodičů		
TOXIKOLOGICKÁ LABORATOŘ		